

Sultanlar Yolu Hırvatistan

Sultanlar Yolu – Hırvatistan Sultanlar yolu’nun Hırvatistan ayağı 3 eski Osmanlı sancağından geçiyor. Peç, Poje ve Ýlok sancakları. Her üç sancakta eski Osmanlı ve daha sonra Macar imparatorluğu topraklarında olan yerler ve buralarda Türkleri anımsatan çok şey var. Tabii ki Macarlar ve Osmanlıdan önce gelen Avar Türklerindeki unutmamak gerekir. Avar Türkleri Yüzyıldan itibaren bu bölgeye yerleşip Türk medeniyetini buraya yerleştirdiler. Slavonya bölgesi aynı zamanda bir Türk tarihi yatağıdır denilebilir. Peç sancağına bağlı olan ve şimdiki Macaristan sınırları içinde olan Mohaç kentinde yürüyüşümüz baplıy seyahatnamesinde detaylı olarak anlatılan Mohaç kasabasında günümüzde Osmanlıdan kalan bir eser bulunmamaktadır. Sultanlar yolu 2008 yılında Sedat Çakır tarafından yeniden keşfedilerek hem tarihe hemde turizme kazandırılmıştır. 8 ülkede geçen Sultanlar Yolu için Hollanda'da kurulan vakıf Türklerdende diğer Hollandalılardan olduğu gibi ilgide beklemektedir. Mohaçtan Tuna boyunca takip ederek tarihi 1526 Mohaç meydan muharebesinin olduğu yere varıyoruz. Muharebe alanı Mohaç şehrinin 8 kilometre dışında ve Satorhely köyü yakınında. Açık hava müzesi olarak tasarılan muharebe alanında hem olan en kısa meydan muharebelerinin birinin tarihi anlatıldığı gibi Macar tarihinde anlatılmaktadır. Mohaç meydan muharebesi yalnız 2,5 saat sürüp kırkın askerinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Kanuni Sultan Süleyman savaşı kazanmasına rağmen Macar k Lajos’u kahraman olarak kabul etmiştir.

“ Muharebesi veya Mohaç Meydan Muharebesi (Macarca: Mohácsi csata), 29 Ağustos 1526'da, Osmanlı İmparatorluğu ve Macaristan Krallığı orduları arasında meydana gelen ve Macaristan'ın büyük bölümünün Osmanlı hakimiyetine girmesiyle sonuçlanmıştır. Savaş, ayrıca üstün Osmanlı ordusunun hafif süvarileri, o zamana kadar Avrupalıların karpışmadıkları 300 seyran etkin tüfek kullanımı sayesinde, Macar ordusunun esas gücü olan ağır süvarilerini kısa sürede kaybetmelerini takiben, ağır bir yenilgi ile sonuçlanmıştır, Osmanlılar Macarları hezimete uğratmıştır. Savaş iki saat kadar sürmüştür. Dünyada en kısa sürede yenilgiye sonuçlanan savaştır.

Savaş, Habsburglar'la yakınlaşan Macaristan'ı, kendisine yönelik tehdit olarak gören Osmanlı Devleti'nin, bu konudaki endişelerini giderecek taleplerini içeren anlaşma girişimlerinin sonuçsuz kalması üzerine, askeri güç kullanma kararı almasının sonucudur. Osmanlı Devleti Rumeli'ye geçtikten sonra (1353) Macarlar, Katolik dünyasının öncüsü olarak, Osmanlıların karpıştırdıkları; fakat yapılan çatışmalarda yenilgiye uğradılar. Özellikle, iki defa kuşatıldığı halde (1440 ve 1456) alınamayan Belgrad Osmanlı Devleti tarafından ele geçirilmesi (1521), Macarlara büyük bir darbe oldu, fakat Macar krallığının gücünü kırmadı. Belgrad'ın alınmasından sonra da Macaristan ve Osmanlı Devleti arasında savaşlar devam etti. Sınır beylerinden Yahyapaşaoğlu Bâli Bey Kanuni Sultan Süleyman'a Drava ve Sava ırmakları arasındaki Macar topraklarının alınmasını teklif etti. Kanuni'nin Macar seferine karar vermesine, Kutsal Roma Germen İmparatoru V. Karl ile Fransa kralı I. François (Fransuva) arasındaki rekabet sebep oldu. I. François'nın Pavia'da V. Karl'a yenilerek esir düşmesi üzerine, François'nın annesi Louise de Savoie, Chancelier Dupart'ın etkisiyle, İstanbul'a elçi göndererek Kanuni'den, oğlunun kurtarılması için yardım istedi. Kanuni, V. Karl'ın gücünü kırmak için bu yardım teklifini olumlu karşıladı; Osmanlılara karpıştırdıkları ve Boğdan Voyvodalarıyla ile anlaşan Macarlara savaş açmaya karar verdi.

Kanuni Sultan Süleyman, 10 Mart 1526'da Rumeli kumandanlarına, Anadolu Beylerbeyi Behram Paşa'ya, Bosna Beylerbeyi'ne ve Kırym Hanı'na sefere hazırlanmaları için emir verdi. Sefere Kapıkulu Askerleri, Suriye ve Mısır vilayetlerinin askerleri de katıldı. Kanuni 23 Nisan 1526'da 50.000 - 60.000 kişilik ordu ve 300 top ile sefere çıktı. Rumeli beylerinin kuvvetleri de bu orduya katıldı. Yolda Petervaradin, Ujlak, Eszek kaleleri fethedildi. Eszek kalesinde, seferin hedefinin Budin olduğu orduya bildirildi. Drava Nehri ağıldı ve ordu Mohaç Ovası'na yaklaştı. Macar ordusu, Osmanlı ordusunu karpışlamak üzere, Mohaç ovasına ordugâh kurdu. Ordunun başında, Macaristan kralı II. Lajos vardı. Macar kralı, Erdel voyvodası János Szapolyai'ye en kısa zamanda kendisine katılmasını bildirmişti. Fakat, 30.000 kişiyle yola çıkan Erdel voyvodasının, karpışması için savaşa katılmaktan vazgeçtiği iddia edilmektedir.

Yeni saat kadar süren Mohaç Muharebesi, Papalık tarafından o günkü Osmanlı akınlarına karşı son kalkan olarak görülen Macar büyük bir kesiminin Osmanlı hakimiyeti altına girmesi açısından önemlidir. Bu savaş Osmanlı İmparatorluğu tarihindeki en kısa süren savaştır. Bu şekilde, II. Viyana Kuşatması'na kadar, Orta Avrupa ve Balkanlar'daki Osmanlı varlığı yerleşiklik kazanmıştı. Macar ordusu, Türk ordusunu karpışlamak üzere, Mohaç ovasına ordugâh kurdu. Ordunun başında, Macar kralı II. Lajos ve başkumandan Nodor Bathory vardı. Macar kralı, Erdel voyvodası Janos Zapolya'ya en kısa zamanda kendisine katılmasını bildirmişti. Fakat, 30.000 kişiyle yola çıkan Erdel beyinin, kralı kışkırttığı için savaşa katılmadığı söylenir.

Kanuni Sultan Süleyman Han, çevreye gönderdiği akıncılarla, Macar ordusunun yardım almasını önledi. Türk ordusu, 28 Ağustos 1526'da Mohaç ovasına geldi. Bahta Kanunî, veziriâzam İbrahim Paşa olmak üzere ordunun bütün kumandanlarıyla, eski ve yeni askerlerinin katıldığı bir savaş meclisi toplandı. Bu mecliste Yahyapaşazade Malkoçoğlu Bali Bey, birbirlerine zincirlerle bağlı Macar süvarilerinin çok tehlikeli olduğunu ve kitle halinde saldırının sakıncalı olacağını, düşmanın yan ve gerilerine yapılabilecek daha çok yarar sağlayacağını söyledi; teklifi, padişah ve mecliste hazır bulunanlarca kabul edildi. Macar ordusu, kendi savaş planı gereğince iki saf ayrıldı. İlk saf, merkez, sağ ve sol olmak üzere kuruldu. İkinci saf ise dört koldan meydana geliyordu; II. Lajos da bu safta bulunuyordu. Macar ordusu, 29 Ağustos'ta saldırıya karar verdi.

Mohaç ovasının bir yanı bataklık (Karasu bataklığı), öteki yanı tepelikti. Osmanlı ordusu, Bâli Bey'in teklifi üzerine, arka arkaya hâlinde düzene girdi. Ön safta veziriâzam İbrahim Paşa kumandasında Rumeli askeri, ikinci safta Behram Paşa kumandasında Anadolu askeri, üçüncü safta ise yeniçerilerle padişah bulunuyordu. Savaş planı gereğince, Macar saldırısı beklenince, saldırı ordusunun merkezine yönelince, Türk kuvvetleri yanlara doğru açılarak, Macar süvarisini toprakları karpışında bırakacaktı. Savaş Macarların saldırısıyla başladı. Rumeli askeri, plan gereğince, bir süre çarpıştıktan sonra geri çekilerek Macar zırhlı süvarileri karpışına getirdi; Bâli Bey kumandasındaki akıncılar da düşmanın çekilme yollarını keserek, onları çember içine aldılar. Ana kuvvetleri üzerine saldırıyan Lajos'un kumandasındaki ikinci saf da aynı tuzağa düşürüldü. Bütün Macar ordusu toprakları önüne geçince, sonra, 300 top birden ateşlendi; Macar ordusu dağıldı. II. Lajos ve yanındakiler, kaçan askerlerle birlikte Karasu bataklığında boğuldu. Savaş alanında altı gün dinlenen Türk ordusu, Macar krallığının başkenti Budin üzerine yürüdü. Bahta kraliçe Maria ve soylular, devlet adamları ve Macar halk kaçtığı için, şehirde yalnızca Yahudiler kalmıştı. Yahudilerin başkanı Salomon'un başkenti bulunduğu bir heyet, Foeldward kasabasında, Budin kalesinin anahtarlarını Kanunî Sultan Süleyman Han'a teslim etti.

Osmanlı Devleti, bu savaşla, Avrupa'da öteden beri Osmanlılara karşy Hıristiyanlığın en güçlü müdafaa hattını kırmış oldu. Macar topraklarının parçalanması ve kademe kademe bütün Macaristan'ın ilhakına yol açacak seferler (Osmanlı-Avusturya savaşları) için ilk adımı da attılar. Osmanlı kuvvetleri, Budin'e girmiş olmakla birlikte, Belgrad'ın muhafazası için stratejik öneri bulunan Sirem bölgesi hariç, önce Macaristan'ı doğrudan idareleri altına almayarak, Avrupa'yla aralarında, kendilerine bağlı bir tampon devlet haline getirmeyi uygun buldular. Bu, muhtemelen Kanunî'nin Avrupa'da takip etmek istediği denge siyasetinin bir sonucuydu. Aslında tâbiyet altına alma politikası, Osmanlı fetih metotlarından biri olup, âni fethin ortaya koyabileceği tepkilerin dozunu dengelemek amacıyla tabıymakta; ancak yavaş yavaş Osmanlı idaresine yşındırılan bölge, daha tamamıyla ilhak edilmekteydi. Nitekim Macar tahtı, Macar asilzâdeleri tarafından kral seçilen Yanoş Zapolya'ya bırakıldı. Muharebede Macar kralı II. Lajos'un öldürülmesi üzerine Macar tahtı vârisiz kalmıştı. Szekesfehervar'da (Osmanlı döneminde Belgrad) toplanan Macar diyeti (asiller meclisi) Erdel voyvodası János Szapolyai'yi Macar kralı seçti. Macar asillerinin bir kısmının bu durumu kabullenmeyerek Habsburghanedanından Avusturya arpidükü I. Ferdinand'ı kral seçmeleri, 1528'de Szapolyai'nin Osmanlı Devletinden yardım istemesine neden olacak ve ilerleyen yıllarda yapılacak olan Osmanlı-Avusturya savaşlarına ve I. Viyana Kuşatması'na yol açacaktır.

“ NOT: tırnak içinde olan sarı bölüm ayrı bir kare içinde olacaktır.

Mohaç açık hava müzesini yürürek olmasada arabayla Türkiye giderken ziyaret etmenizi tavsiye ederiz. Burada yolumuz Udvar sınıy kapışy üzerinden Hırvatistan. Sınıy kapışyndan Tuna nehri boyunca doğru kıvrılarak Dra- kasabasına ulaşmakta sakın bir kasaba olup Kopački Rit doğa koruma alanı başlangıcy sayılı. Kopački Rit 291 kuş çeşidiyle bir kuş cenneti sayılır ve onbinlerce kuş sever buraya akın etmektedir. Buradan Batina kasabasına yol ayrımı vardır. Batina Osmanlı menzillerinden olup aynı zamanda Sırbistandaki Sultanlar Yoluna bağlantı vermektedir. Batina ile Beli Manastır arasında olan eski Osmanlı yolunun restorasyonu ile ilgili girişimler başlanıp olup ilerleyen zamanlarda tamamlanması düşünülmektedir. Dra-’dan itibaren bir dağ olan Banonska takip edilerek dağlar arasından Beli Manastır şehrine ulaşılır. Beli Manastır Kanuni Sultan Süleyman'ın 1. Viyana seferinde konakladığı yerlerden biri olup burada Erdel voyvodası Janos Zapolya ile görüşme yapılmıştı. Beli Manastır Osmanlı menzilleri içinde yer alırdı. Beli Manastır günümüzde Baranja bölgesinin önemli şehirlerinden biri olup Osmanlı eseri barındırmamaktadır. Banonska Dağının güney eteklerini takip ederek Karanac köyüne varıyoruz. Burada Sklepi ailesinin güzel pansiyonun konaklayabilirsiniz. Size Dennis Türk kabağının Hırvatistan ve Macaristandaki tarihini anlatsın. Her sabah ey yapımı ekmek, reçel ile kahvaltı yapabilirsiniz. Tabii ki nefis ve taze günlük değil o anlık yumurta ile.

<http://www.sklepic.hr/>

Sklepi

31315 Karanac, Kolodvorska 58

tel: +385 (0) 31 720 271

Karanac'ta bulunan ünlü Baranjska Kuca restoranında güzel balık yiyebilirsiniz.

Ara köy yolundan Knezevi Vinogradi'de bulunan Türk yoluna ve şehir merkezinde olan Osmanlı mahzenine ulaşyoruz. Mahzenler Osmanlı menzillerini bir parçası olarak 1526 yılında yapılmıştı ve sonraki dönemlerde genişletilmiştir. Günümüzde kat mahzen kalmıştı. Mahzenler Belje şarap fabrikasının mahzenleri olarak kullanılmaktadır. Şarap fabrikasının her saat başı başlayan ücretsiz turları ile içinin ziyareti mümkündür. Osmanlı menzil sistemi o dönemde işleyen en mükemmel ulaşım ve haberleşme sistemi olduğunda Osmanlı devletinin uzun dönem ayakta kalmasına yardımcı olmuş olan bir sistemdir.

Belje şarap fabrikası mahzenlerin restorasyonuna ve yapmasına özel ilgi göstermektedir.

Buradan yolumuz düz ve verimli ovalardan Darda'ya dđpüyor. Baranja ovaları geyik bakımından epey zengin olan bir bölge ve devamlı olarak geyik ve ceylanları görerek yürüyoruz. Buradaki bölge halkının hiçbir zaman açlık çekmeyerek refah içinde yaşadıklarını görüyoruz. Bölge verimli toprakları ile her zaman tüm büyük devletlerin ilgi alanı içinde olmuştur.

Darda Kanuni Sultan Süleyman'ın ünlü 8 kilometrelik tahta köprüsünün bitiş noktasıdır. Evliya Çelebinin 1663 yılındaki ziyaretinde notlardan çift kuleli kale ve kale içinde 50 hane ve bir camiden söz edilmektedir. Kale surları dıyında bir han ve 10 dükkan olarak notlarında yer almaktadır. Günümüzde köprü ayaklarının ancak bir, iki tanesinin kalıntıları vardır. Kanuni Sultan Süleyman köprüsünün yeniden yapımı için çeşitli çalışmalar var. Sedat Çakır ve Sultanlar Yolu bu girişimleri desteklemektedir.

“Kanununin köprüsünün fotoğrafı gelecek”

Buradan itibaren köprü'nün yolunu takip ederek 8 kilometre sonra serhat şehri Osijek'e ulaşyoruz. Osijek Osmanlı döneminde Essek olarak anılmaktadır. 1686 yılına kadar Osmanlı yönetiminde kalan şehir en güzel dönemini o zamanlar yaşamıştı. Avusturya yönetimine geçtikten sonra şehirde bulunan köprü yıkılmış ve mevcut olan 21 cami yıkılarak yerlerine kiliseler yapılmıştı. Müslüman ahalinin Boşnak bölgelerine göç etmiştir. Göç etmeyenlerde zorla Hıristiyanlaştırılmıştı. Osijek'te bir mescid bulunmaktadır. Eski kale de Sultan Süleyman camisinin yerine Fransızkan rahipler bir kilise yapmışlardır. Kilisenin hemen yanıda kale kapısından gelen yol kaldırım olarak anılmaktadır. Kaldırım ve sokak isimleri Sırpça ve Hırvatçada Türkçede olduğu anlaşıyor.

Eski şehir meydanına yakın olan St. Michael kilisesi Gazi Kasım papa camisi ve türbesinin üzerine yapılmıştı. Yakın zaman kazılarında Cami planı ve türbe temelleri bulunarak meydan zemin tablalarında sarı taş kullanılarak belirgin hale gelmiştir. Eski yeni camiler gelerek dua etmenizi bekliyor.

Osijekten sonra yolumuz Cakovo (Djakovo) şehrine dđpüyor. Osmanlı döneminde ilim merkezi olan Cakovo'da günümüzde yanık bir tane kiliseye dönüştürülmüş cami ayakta kalabilmiştir. Şehir içinde sokak isimli restoranda geleneksel yöre yemeklerini yiyebilirsiniz. Djakovo'ya gelipte Ergele (Herzele) at tımar merkezini görmemek olmaz. Djakovoda Baranja bölgesinden çıkıp Srem bölgesine girip yapıyoruz. Vinkovci ile henüz elimizde yeterli bilgi bulunmamaktadır ve araştırmalarımız devam etmektedir.

Vinkovci'den kalesi ile ünlü Poregrad kasabasına geliyoruz ve buradan üzüm dağlarını takip ederek Ýlok şehrine varıyoruz. Ýlok Osmanlı'nın önemli limanlarından biri. Osmanlı Tuna nehri ince donanmasının merkezi limanlarında olup bir İslami ilim merkezidir. Bölgenin o dönem en gelişmiş şehirlerinden biri olup onlarca cami ve mektebin olduğu bir merkez. Avusturya ve Macaristan yönetiminde insafsızca yıkılarak yok edilen cami ve mektebin binalarından yalnız bir hamam ve türbe kurtulabilmiştir. TÝKA tarafından restorasyonu yapılan bu iki tarihi eser geçtiğimiz ay yeniden ziyarete açılmıştı.

Sultanlar Yolu Hırvatistan ayağy son derece keyifli bir yürüyüş parkuru. Tarihi ve doğa güzellikleri sorun olamdan birlikte

yaşayabileceğiniz bir bölge. Bölgede yürümek isterseniz Sultanlar Yolu pasaportunuzu almayı unutmayınız. Sultanlar Yolu'nun Hırvatistanda olupumunda yardımlarını esirgemeyen Hırvatistan Turizm bürosu müdürü Ygor Cupahin'e teşekkürlerimizi suna Osijek şehrinde bize özel ilgi gösteren Osijek Baran Turizm müdürü Antonio Sobol'a, rehberimiz Darko Mrkonjic'e, Hırvat Türk dostluk vakfı başkan Damir Juric'e, Osijek Prijatelj Grada başkan Ljiljana Maul'a ve Sultanlar Yolu dostu güzel insan Mirela Vitman'a yardımları için candan teşekkür borç biliriz.

Kroatisch Nationaal Bureau voor Toerisme

Nijenburg 2F, 1081 GG Amsterdam

T:+31(0)20-6616422

F:+31(0)20-6616427

www.kroatischverkeersbureau.nl

Başka bir Sultanlar Yolu yürüyüşünde görüşmek üzere.

Fouad Krim

Kaynakça: Wikipedia, www.sultanstrail.com